

Tampereen kaupunki
Kirjaamo
PL 487
33101 Tampere

Lausuntopyyntö 11.4.2014 (diaarinumero TRE:3645/10.02.03/2012)

Lausunto Keskustan strategisen osayleiskaavan luonnosvaihtoehdoista

Tampereen kaupunki on pyytänyt lausuntoa Keskustan strategisen osayleiskaavan maankäytön luonnosvaihtoehdoista Malttius ja Valttius. Maankäytön luonnosvaihtoehtoihin liittyy erilliset kartat liikenteen kehittämisen tavoitteita koskevista merkinnöistä ja määräyksistä. Kaava-aineisto on päivätty 25.3.2014.

Pirkanmaan ELY-keskus pitää strategisen yleiskaavan laatimista kaupungin keskusta-alueelle erittäin perusteltuna ja katsoo, että yleiskaavatyö mahdollistaa lukuisissa Tampereen keskusta-alueella ja kaupunkiseutua koskevissa suunnitelmissa, selvityksissä ja visioissa osoitettujen maankäyttöratkaisujen yhteensovittamisen toimivalla tavalla sekä osoittaa kunnan tahtotilan kokonaisvaltaiseen strategiseen maankäytön suunnitteluun.

Kaavaselostuksen mukaan Keskustan strateginen osayleiskaava laaditaan oikeusvaikutteisena ja se kumoaa vuoden 1995 keskustan yleiskaavan ja oikeusvaikutteisen keskustan liikenneosayleiskaavan. Samaan aikaan strategisen osayleiskaavan kanssa on laadittavana Tampereen kantakaupunkia koskeva osayleiskaava, johon myös ensin mainitun yleiskaavan alue kuuluu. Pirkanmaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan eritasoiset ja eriluonteisia alueidenkäyttökysymyksiä ohjaavat yleiskaavat voivat täydentää toisiaan, ohjata jatkosuunnittelua ja toteutusta samanaikaisesti edellyttäen, etteivät ne ole keskenään ristiriitaisia. ELY-keskus pitää tärkeänä, että mainittujen yleiskaavojen ohjausvaikutukset määritellään siten, että niiden keskinäinen työnjako on selvä.

Suunnittelun lähtökohdat

ELY-keskus katsoo, että strategisen suunnittelun lähtökohtana tulee erityisesti ottaa huomioon Tammerkosken valtakunnallinen arvo yhtenä maamme keskeisimmistä teollisista kulttuurimaisemista ja rakennetusta ympäristöstä. Koskimiljöön kytkeytymisellä Pyhäjärven ranta-alueisiin ja sitä kautta Pyynikin valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen sekä Näsijärven rantojen kautta kaupungin keskeisimpään virkistysalueeseen Kauppiin on myös erityinen merkitys laadukkaan kaupunkiympäristön kehittämisessä muutoin tiivistyvässä rakenteessa.

Strategisen osayleiskaavaluonnoksen yleismääräyksessä on hyvin nostettu esiin olemassa olevan kulttuuriympäristön ja sen arvojen säilyttämisen tavoite. Sen lisäksi ELY-keskus pitää tärkeänä, että edellä mainittujen alueiden muodostama kokonaisuus nähdään ensisijaisesti kaupungin vihreää imagoa vahvistavana vetovoimatekijänä, jolle täydennysrakentamista osoitetaan hyvin maltillisesti.

Liike-elämä, työ, asiointi

Osayleiskaavan luonnosvaihtoehtoihin on Tampereen ydinkeskustan alueelle merkitty kaupunkikehittämisen alue, jolla erityisesti tavoitellaan liiketoiminnan edellytysten, saavutettavuuden ja kävelyalueen elävyyden monipuolista kehittämistä. Aluerajausten osalta ELY-keskus esittää, että jatkotyössä tarkastellaan myös rautatien itäpuolelle sijoittuvan Tullintorin alueen sisällyttämistä kaupunkikehittämisen rajaukseen. Alueen osoittaminen osayleiskaavavaihtoehdoissa pääosin työpaikkarakentamiseen vaikuttaa suhteellisen yksipuoliselta. Rautatieaseman ja Tullin alueen kehittämishankkeet sekä alueen luonne eri liikennemuotojen solmukohtana ja osana hitaan liikkumisen aluetta luovat ELY-keskuksen näkemyksen mukaan hyvät edellytykset myös kaupallisten palveluiden ja liiketoiminnan edistämiseen.

Kehittämisen painopistealueiksi on valittu kolme keskusta-alueen keskeistä kohdetta, joihin liittyy tarvetta maankäytön ja toimintojen monipuoliseen kehittämiseen. Vaihtoehdossa Valttius kohteiden maankäyttömerkinnät sallivat alueille erilaisia sekoittuneita toimintoja kun taas Malttius -vaihtoehdossa maankäyttövaraukset osoittavat alueen pääkäyttötarkoituksen. Kaavaselostuksessa näihin kaavamerkintöihin liittyy suunnitteluohjeet, joita ELY-keskuksen mielestä olisi hyvä täydentää. Sekoittumisen periaatteita tulisi avata siten, että eri vaihtoehdossa esitettyjen maankäyttömuotojen erot tulevat selkeämmin esiin ja kaavamääräyksillä tavoiteltu ohjausvaikutus olisi paremmin ymmärrettävissä.

Asuminen

Asumiseen liittyvä kaavaluonnoksen yleismääräys sisältää hyvin perusteltuja tavoitteita asuinalueiden laadukkuuden huomioon ottamisesta täydennysrakentamisen yhteydessä mukaan lukien asuinrakentamiseen liittyvien lähivirkistysalueiden ja lähipalveluiden riittävyys ja saavutettavuus. Kaavamääräykseen olisi tarpeen lisätä myös virkistysverkoston jatkuvuus asuinalueelta toiselle osana toimintojen saavutettavuutta.

Asumisen täydennysrakentamisalueita on osoitettu viisi. Alueina ne ovat molemmissa osayleiskaavavaihtoehdoissa yhteneväiset mutta maankäyttömuodoiltaan ne poikkeavat toisistaan. Yksi kohteista on Eteläpuisto, jonka maankäyttöratkaisut tullaan linjaamaan suunnittelukilpailun voittaneiden ehdotusten jatkokehitystyössä. ELY-keskus pitää tärkeänä, että ratkaisuihin huomioidaan vesistön ja rannan virkistyskäytön tarpeet riittävän laajoina, kaikkia väestönosia palvelevina vapaa-alueina. Erityistä huomiota on kiinnitettävä myös vapaa-alueen jatkumiseen riittävän laaja-alaisena Pyykin suuntaan.

Osayleiskaavan vaihtoehtoon Valttius sisältyy Tammelan alueeseen kuuluva kohde Kaupin kansi, jolle kaavamääräyksen mukaan voidaan sijoittaa asuntorakentamista ja virkistysalueita ympäristön olosuhteet huomioon ottaen. Tässä vaihtoehdossa kyseisen alueen

on katsottu soveltuvan myös korkeaan rakentamiseen. ELY-keskus toteaa, että alueen maankäyttöratkaisussa tulee ottaa huomioon läheiset ympäristö- ja onnettomuusriskejä aiheuttavat tekijät kuten Naistenlahden voimalaitos ns. Seveso-laitoksena sekä Rantatunnelin eritasoliittymän melu ja tunnelin ilmanvaihdon poistopiipun ilmanlaatuhaitat. Mainitut reunaehdot vaikuttavat myös lähialueen muihin täydennysrakentamiskohteisiin.

Viherverkko ja rannat

Osayleiskaavaluonnoksiin on merkitty kehitettävät viher- ja virkistysvyöhykkeet, jotka noudattavat pääosin Tampereen vihreä keskusta -suunnitelmassa esitettyjä tavoitteita virkistysyhteyksien suuntauksista ja ottavat huomioon olevat viher- ja virkistysverkon ydinalueet. Kaavaluonnoksiin tulisi kuitenkin vielä lisätä vihreä keskusta -suunnitelmassa esitetyt itä-länsisuuntaiset virkistysreitit muuhun virkistysverkostoon liittyen. Pirkanmaan ELY-keskus on antanut erillisen lausunnon edellä mainitusta Tampereen keskustan viherverkkoa koskevasta raporttiluonnoksesta, jolla on tuotettu lähtötietoja Keskustan strategiselle osayleiskaavalle.

Osayleiskaavan kaavamääräyksen mukaan viher- ja virkistysvyöhykkeellä on kehitettävä yhteyksien laatua ja jatkuvuutta. Kaavaluonnoksiin merkityn vyöhykkeen rajausta sisältää hyvin erilaisia toimintoja ja arvoja sekä muita kehittämistavoitteita sijainnista riippuen. Kaavaselostuksen suunnitteluohjeen perusteella määräyksen keskeisenä tavoitteena on reittien jatkuvuuden turvaaminen. Suunnitteluohjeessa tulisi ottaa kantaa myös siihen, miten laatutavoitteet voidaan eri osa-alueilla saavuttaa. ELY-keskus esittää, että jatkosuunnittelussa selvitetäisiin miten viher- ja virkistysvyöhykkeen laadukkuus sovitetaan yhteen samanaikaisesti liikenneverkon pääväylinä toimivilla Hämeenpuiston ja Kalevan puistotien alueilla. Entä miten Särkänniemen, Onkiniemen ja Mustanlahden kehittämisalueen läpi Santalahden suuntaan kulkeva viher- ja virkistysvyöhyke on toteutettavissa laadun ja jatkuvuuden näkökulmasta.

Muu kehittäminen

Molemmissa osayleiskaavavaihtoehdoissa Hatanpään jätevedenpuhdistamon alue on osoitettu selvitysalueeksi. Kaavamääräyksissä todetaan perustellusti, että alueen suunnittelun käynnistäminen edellyttää maakuntakaavan muutosta sekä järjestelyratapihasta ja vaarallisten aineiden kuljetuksista aiheutuvia selvityksiä. ELY-keskus toteaa, että vaarallisten aineiden aiheuttama riski kattaa kuljetuksiin käytettävän rataosuuden kokonaisuudessaan ja tulee siten otettavaksi huomioon kaikissa radan varren suunnitteluhankkeissa.

Liikenne

Liikennejärjestelyjen osalta Tampereen kaupungin keskustan kehittämisen merkittävin ohjaava tekijä on ydinkeskustan rauhoittaminen ajoneuvoliikenteeltä. Hämeenkatua tullaan kehittämään jalankulku- ja joukkoliikennekatuna ja sen lähialueita hitaan liikkumisen kävelykeskustana. Pysäköintipaikkoja katujen varsilla vähennetään ja pysäköinti keskitetään maanalaisiin pysäköintilaitoksiin.

Liikennejärjestelyjen kannalta pysäköintilaitosten saavutettavuus on erityisen tärkeää. Pysäköintilaitokset sijaitsevat aivan keskustan alapuolella ja niihin johtavat suuaukotkin si-

jaitsevat keskustarakenteen sisällä. Tämän seurauksena kaupunkiin tuleva henkilöautoliikenne kuormittaa tie- ja katuverkkoa aivan ydinkeskustan reunamille saakka. Idän ja lännen suunnista saavutaan keskustaan valtatie 12 ja etelän suunnasta tultaessa valtatie 3.

Tampereen keskustan liikenneverkkosuunnitelmassa (Takli) esitetään mahdolliset reitti- vaihtoehdot saavuttaessa keskustaan eri ilmansuunnista. Ratapihankadun merkitys koko järjestelmän toimivuuden kannalta on erittäin suuri, koska muualta ei itäisen keskusta- alueen paikoitusalueelle (Hämpin parkki) pääse. Tämä ratkaisu vaikuttaa myös siihen, että Kekkosen tien (vt 12, Rantaväylä) merkitys korostuu, kun idän suunnasta keskustaan saapuvat eivät jatkakaan nykyisellä tavalla lyhintä reittiä Teiskontietä pitkin, vaan kääntyvät Rantaväylälle päästäkseen Ratapihankadulle ja edelleen Hämpin parkkiin. Keskustaan pyrkivän liikenteen ohjaaminen Rantaväylälle Teiskontien sijaan heikentää Kekkosen tien toimintaedellytyksiä sujuvana pitkämatkaisen maantieliikenteen välittäjänä.

Lännen suunnasta saavuttaessa ei tällä hetkellä ole lainkaan sujuvaa kulkuyhteyttä nykyiselle Frenckellin pysäköintilaitoksen suuaukolle eikä suunnitteilla olevan Kunkun parkin suuaukoille. Jotta strategisen osayleiskaavan mukaiset keskustan kehittämistoimenpiteet olisivat liikennejärjestelyjen kannalta mahdollisia, on Rantaväylän tunneliin varauksena esitetty Näsinkallion eritasoliittymä välttämätön.

ELY-keskus katsoo, että strategisessa osayleiskaavassa esitettävien maanalaisten pysäköintiin johtavien yhteyksien sijainti on määriteltävä siten, että henkilöajoneuvoliikennettä ei tarpeettomasti ohjata kävelykeskustana kehitettävän alueen katuverkolle. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää suunniteltujen jalankulku- ja pyöräilyreittien toimivuuteen Frenckellin alueella pysäköintilaitoksen sisäänajon kohdalla sekä Kunkun parkin sisäänajon sijoittamiseen Laukontorin alueelle. Laukontoria ja Ratinan suvannon aluetta tulisi ensisijaisesti kehittää läpiajoliikenteeltä vapaana viihtyisänä kaupunkitilana ja virkistysalueena.

Jatkossa liikenteellisten vaikutusten tarkastelussa on syytä hyödyntää myös Tampereen Teknisellä Yliopistolla tekeillä olevaa päivitettyä liikennemallia, jonka on määrä valmistua lähiaikoina.

Rakennetun ympäristön yksikön
päällikkö, yliarkkitehti

Leena Strandén

Ylitarkastaja

Elina Viitanen

Lisätietoja antavat:
maankäyttö
liikenne

ylitarkastaja Elina Viitanen, puh: 0295 036395
liikenneasiantuntija Jarkko Peurala, puh: 0400 995818